

INNHALDSFORTEGNELSE

Instans: Høyesterett

Sak: 20-051052SIV-HRET: Föreningen Greenpeace
Norden/Natur og Ungdom m.fl. – Staten v/Olje- og
energidepartementet

Dato: 04.11.2020

Advokat: Cathrine Hambro (til prøve) og Emanuel Feinberg
(til prøve)

INNHold

DEL I – INNLEDNING – advokat Hambro

- 1 INNLEDNING
- 2 BAKGRUNNEN FOR SØKSMÅLET
- 3 ANFØRSELENE – FUGLEPERSPEKTIV
  - 3.1 Utvinningstillatelsene er grunnlovsstridige
  - 3.2 Saksbehandling
  - 3.3 Utvinningstillatelsene er i strid med EMK artiklene 2 og 8 (alternativt Grunnloven § 93 og § 102)

DEL II – GRUNNLOVEN § 112 – TOLKNING - advokat Hambro

- 1 OVERORDNEDE KOMMENTARER I LYS AV
LAGMANNSRETTENS DOM
  - 1.1 Rettsregelen Grunnloven § 112
  - 1.2 Lagmannsretten tar mange riktige utgangspunkt
  - 1.3 Lagmannsretten begår (overordnet) tre feil
- 2 PRØVINGSINTENSITET – GENERELT
  - 2.1 Politiske reformer som sikrer samfunnets fremtidige behov – Høyesterett «viker tilbake»
  - 2.2 Hva er samfunnets behov?
  - 2.3 Hvordan kan en dom bidra til å dekke samfunnets behov?

- 2.4 Komparativ rettsutvikling dokumenterer sikringsbehov og for rettslige grenser som *begrenser* tilgangen på goder eller ressurser
- 3 TOLKNINGEN AV GRUNNLOVEN § 112 – OVERORDNET
  - 3.1 Bakgrunn for vedtakelse av miljøbestemmelse i Grunnloven
  - 3.2 Miljøorganisasjonenes syn på tolkingen av § 112
- 4 ER § 112 EN RETTIGHETSBESTEMMELSE SOM BEGRENSE STATENS HANDLEFRIHET?
  - 4.1 Tingrett og lagmannsrett
  - 4.2 Ordlyd
  - 4.3 Forarbeider
  - 4.4 Menneskerettighetsutvalgets rapport
  - 4.5 Var utvalgets redegjørelse for § 110 b – «skapelsesøyeblikket» for en rettighetsbestemmelse? Hva var innholdet i § 110 b?
  - 4.6 Forarbeider fra Stortinget
  - 4.7 Forutsatt at utvalget skapte rettighetsbestemmelsen – hvilken betydning har det?
  - 4.8 Formålet med miljøparagrafen
  - 4.9 Lovsystematikk – NIM s 9
  - 4.10 Rettspraksis
  - 4.11 Lovavdelings- og sivilombudsmannsuttalelser
  - 4.12 Juridisk teori
  - 4.13 Reelle hensyn
  - 4.14 Konklusjon – rettighetsspørsmålet
- 5 STATENS INNSIGELSE: PLIKTELEMENTET I § 112 ER TREDJE LEDD, OG TILTAKSPLIKTEN ER OPPFYLT
  - 5.1 Innledning – forholdet mellom første og tredje ledd
  - 5.2 Er tiltaksplikten også en plikt til å avstå (negativ plikt) – tilleggskommentarer ifht. Rettighetsdrøftelsen over
  - 5.3 Tiltakene må være relevante – tiltaksplikten ikke oppfylt
- 6 HVORDAN OPPSTILLE GRENSEN I § 112?
  - 6.1 Utgangspunkter
  - 6.2 Betydningen av Norges internasjonale klimaforpliktelser
  - 6.3 Hva beskyttes av § 112 – bare Norge eller verden?

- 6.4 Betydningen av forbrenningsutslipp i andre land
- 6.5 Er klimaskade i andre land relevant og krever strengere grensesetting etter § 112-grensen?
- 7 PRØVINGSINTENSITETEN KONKRET I DENNE SAKEN
- 7.1 Prøvingsintensiteten dette vedtaket – Kløfta-modell
- 7.2 Den konkrete prøvingen: Særtrekk tilsier at vedtaket er ugyldig selv ved lav prøvingsintensitet
- 8 AVSLUTTENDE KOMMENTRER TOLKNINGSDELEN

DEL III – GRUNNLOVEN §112 – SUBSUMSJON – advokat Feinberg

- 1 INNLEDNING
- 2 BIDRAG TIL NASJONALE KLIMAGASSUTSLIPP
- 2.1 Innledning
- 2.2 Hvor alvorlig er det at klimaets tålegrense ikke overholdes?
- 2.3 Hvor stort/alvorlig er vedtakets bidrag?
- 2.4 Oppsummering om nasjonale utslippsbidrag
- 3 BIDRAG TIL GLOBALE KLIMAGASSUTSLIPP
- 3.1 Overordnet
- 3.2 Effektene av de samlede forbrenningsutslipp fra utvinningstillatelsene
- 3.3 Nettoeffekten norsk produksjon har på kort og mellomlang sikt
- 3.4 Oppsummering
- 4 LOKAL MILJØSKADERISIKO
- 4.1 Overordnet
- 5 HELHETSVURDERING
- 6 SKADEVIRKNINGENE VURDERT I SAMMENHENG MED VEDTAKETS NYTTEVERDI
- 6.1 Innledende om vurdering og nytteverdi
- 6.2 Bemerkninger til den samfunnsøkonomiske nytteverdien
- 6.3 Konklusjon
- 7 STATENS INNSIGELSER OG ANFØRE SKADEDEMPENDE TILTAK
- 7.1 Innledning

- 7.2 Forholdet til senere godkjennelsesprosess
- 7.3 Statens tiltak
- 7.4 Oppsummering om statens innsigelser
- 8 KONKLUSJON

DEL IV – SAKSBEHANDLINGSFEIL – advokat Feinberg

- 1 OVERORDNET
- 2 SAKSBEHANDLINGSFEIL I ÅPNINGSFASEN
  - 2.1 Innledning
  - 2.2 Generelt om utredningskravene i åpningsfasen
  - 2.3 Svikt ved vurderingen/ utredningen av det økonomiske potensialet i åpningsfasen
  - 2.4 OEDs faktiske utredning
  - 2.5 Feil og mangler i det økonomiske beslutningsgrunnlaget
  - 2.6 Svikt ved utredningen/ vurderingen av det klimaskadelige potensialet i åpningsfasen
  - 2.7 Innvirkningskravet
  - 2.8 Utredning på tildelingstidspunktet
- 3 AVSLUTNING

DEL V – EMK – advokat Feinberg, advokat Hambro fra punkt 3

- 1 INNLEDNING
- 2 MILJØORGANISASJONENES «ADGANG» TIL Å PÅBEROPE EMK-BRUDD
  - 2.1 Overordnet
  - 2.2 Kort om EMDs tolkningsmetode
  - 2.3 EMKs anvendelse i norske domstoler
  - 2.4 Miljøorganisasjonene kan uansett påberope brudd på medlemmenes rettigheter
  - 2.5 Miljøorganisasjonene som klageberettiget
- 3 EMK-FORPLIKTELSER ETTER ARTIKLENE 2 OG 8 SOM FØLGE AV KLIMAKRISEN (ALT. GRUNNLOVEN § 93 OG § 102) – OVERORDNET
  - 3.1 Innledning

- 3.2 Er klimakrisen EMK-relevant?
- 3.3 Nærmere om kriteriene for å vurdere klimarisiko under EMK
- 3.4 Kreves at risikoen for krenkelse er nært forestående, jf. «immediate»?
- 3.5 Andre særlige spørsmål
- 3.6 Hva består statens positive forpliktelser i?
- 3.7 Staten bryter den positive forpliktelsens prosessuelle side
- 3.8 Staten bryter den positive forpliktelsens materielle side
- 3.9 Skjønnsmargin
- 4 AVSLUTNING